

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: játékszini krónika, 's a' t.; *Túróc megye*: határozat Libay remekműve iránt, 'sa't.; *Aradmegye* új tisztikara; *Csanádmegye*: számos rablás miatti vagyonbátortalanítás, vegyes házassági ügy, Szatmármegye 12 pontja tárgyalatás alatt, megyei levelezések, 'sa't.; *Kolozsmegye*: követségválasztási viták az országgyűlésre utasítások iránt, 's a' t.; válasz és igazítás a' mező-turi ciklikre; igazolás az 1815-iki docendi methodus ügyében; hazánk több helyein éghaborn; 'sa't. Jámbor ohajtások a' népjegyzők számára.) Anglia (O'Connell nyilatkozata Shrewsbury gr. ellen; 's a' t.) Franciaország (újabb elfogatások; a' Nationallap végre csakugyan elítélte; 'sa't.) Kína (ütközet Kantonnál; az angolok Kantont elfoglalják; 'sa't.) Dunavízjárás.

Magyarország és Erdély.

Ő es. 's ap. kir. Felsege Taubner Ferenczet Soprony város választott lelkészét mint a' sopronyi székes káptalan kanonokját kegyelmesen megerősíteni; továbbá a' nagyprépostságra Hammerschmidt Mátyás éneklőkanonokot, az olvasókanonokságra Dresmitzer György örkanonokot, az éneklőkanonokságra pedig Barabás László ugyanottani kanonokot mozdítván fokozatosan elő, ugyanazon Taubner Ferenczet e' káptalan örkanonokjává; végre Meszlényi Lajost a' dunántuli kerületi - tábla tiszteletbeli ülnökévé méltóztatott legkegyelmesebben kinevezni.

Budapesti napló. F. hó 9. esti 10^{1/2} órakor Zrinyi kávéház körül oly zsidaj és robogás dühöng, mint ha valamennyi játékhős végórja ütött volna. Mint szemtanútól hallám: Guerra lovagtársasági igazgató szerezsen inasát valamely csinyért akará néhány városi poroszló befogni, ki a' szabadság édes érzetétől izgatva: korbácesapásokkal igyekezék magát védeni, mit az ellenfél erős ütlegekkel viszonzta; 's e' baromi bánásmód már már kifakasztá vala a' szerezsen ordítására összedúlt sokaságot, ha egy emberbarát a' poroszlókat meg nem feddi, minek következtiben a' delinquens megkötöztetve bevitették, de tovább nem agyaltatott. — Oct. 11. reggel az óbudai hajógyárban, Hermine gyönyörű új gőzös bocsátatott vízre, 's ezentul, hir szerint, naponkint fog Budapestről Bécs felé gőzös indulni. — Előtte való nap ugyan Budán a' várban zászló-szentelési ünnepély volt; a' zászlóruhl függő szalagon illy fölírás díszlik: „Mária Dorothea, ausztriai főhőgnő és württembergi hgnő a' gránátos vitézeknek ajándékozta 1841.” — Nemzeti színpadunkon f. hó 8-dikán „Sevillai borbély” dalj. 2 felv. adaték; 9-dikén „Lassu víz partot mos” vigj. 3 felv.; 10-kén „Kastély az országuton” vigj. felv. és „Falusi borbély” dalj. 2 felv.; 11-kén bérszűnettel a' karszemélyzet javára „Borgia Lucretia” dalj. 3 felv., Carl H. a' czimszerepben mint vendég, 12-kén „Korona és kard” eredeti dráma 5 felv. Szigligetitől; 13-dikán „11-dik Henrik és udvara” dráma 3 felv.; 14-kén „Polgári és regényes” vigj. 3 felv. — Színházi tárgyakat említve, helyen lesz itt a' Közlemények 60-dik számában látható szini jelentést érinteni, minek rövid foglalata ez: „october 4-dikén a' Pajzán ifju ezime alatt ugyancsak Kotzebuetól a' Zűrzarav adaték: mint juthatott ez így színre? nem tudjuk, miután tudósaink egy részinek jutott szakosztályul a' darabok megválasztása, 's t. n. kitűzése is. Az illy tett csalás, az eszközlők csalók, 's mind ezt a' színházi titkoknak és igazgató contójára teszik.” E' szántsándékos mystificatióra czáfolatul szolgáljon ez: 1) Isterem mind a' két darabot, jelen valék az october 4-diki előadáson 's jó lélekkel mondhatom, hogy a' hirdett cím alatt nem a' Zűrzarav adták. 2) A' tud. társaság színházi választmánya maga csak fordításokat bírál, színészekkel vegyesen pedig eredeti új darabokat taglal: és így miután a' kérdéses darab sem akad. költségen nem fordított, sem nem új és eredeti: a' csaló gyalázatos nevezete Szendey urokra esik vissza, kiknek védelmére sem a' színigazgató sem a' titkok különösen nem szorult. — Ma délután 4 órakor Nádorunk ő es. kir. fhsége Pestmegye új épülete talpköve letételét számos és fényes közönség előtt kegyeskedett eszközteni. Varga Soma.

Aradmegyének új tisztikara következő: első alispán: Kovács Ágoston, második: Török Gábor; főjegyző: Institoris János, első aljegyző: Kornéli Ignác főjegyzői czímmel, második: Vörös Ignác; főügyész: Lenko Kiss Gergely, alügyész: Kocsuba Mihály; fizetési táblabírák: Fábian Gábor, Lázár Lázár 's Gábrly Sándor; hadi és házi főpénztárnokok: Tessényi Antal és Sanka Lajos; aladószedők: Lóczy Antal, Izsák György, Salamon István és Nasztredny József; számvéző: Brünek Károly; levéltárnok: Jakabos Benjamin; főbiztos: Edlspacher Zsigmond; főorvosok: Rózsa József és Bittner Imre; mérnök: Glaz József; esendbiztosok: Szombathy Mihály, Stetina Habakuk, Ferenczy András 's Brassován György; éléstári biztosok: Vörös Miklós 's Fogarasy Károly; baromoryos: Lindner János. 1) Borosjenői járásbeli főbíró: Deső Ádám; albirák: Hendrey Ferenc 's Vank Péter; esküttek: Egyed Imre, Kövér József, 's Ormos Péter. 2) Világosi járásb. főbíró: Vörös Antal; albirák: Porubszky János 's Hofbauer Lajos; esküttek: Csernovics János, Pulay Ferenc 's Vank Simon. 3) Aradi járásb. főbíró: Edlspacher Imre; albirák: Szőke Károly 's Péterfy Albert; esküttek: Kornéli Sándor, Vank János és Sanka Lajos. 4) Zarándi járásb. főbíró: Spech Imre; albirák: Ormos József 's Dániel Lukács; esküttek: Institoris Ignác, Szigethy József 's Kadas Ferenc. 5) Középponti albiró, főbírói czímmel: Dániel István; tiszteletbeli alszolgabíró: Ormos Sándor; tisz. eskütt: Lázár Kálmán; seborvosok: Sloszárík Pál, Molnár János, Kreutel Mózes, Szathmáry István, Flórián Izsák, Kolb Bertalan 's Hesch Márton.

Túróczbul, sept. 27-én. Junius óta közgyűlésünk nem volt, most azonban oct. 5-re máris rendelve van. Idő közt, úgy mint augusztus és september elején két kisgyűlés tartatott, minek eredményről csak akkor szólnék, ha a' jegyzőkönyvi hitelesítés közgyűlésileg megtörténik; minden esetre azonban megemlítendő, hogy Zólyommegyének Libay féle műve érdemében hozzánk intézett felszólítása viszhangra talált. Az országos terhek és költségek kivetési kulcsának kidolgozásával foglalkozó választmány jul. 22-én és sept. 23-án tartá üléseit, 's a' korábbi hasonnemű munkálatok irányát némi változtatásokkal elvül elfogad-

ván, jelentését jövő közgyűlésre adandja be; midőn tehát ezen munkálat megyei jóváhagyást nyerend, akkor bővebb alkalmam leend annak részletes leírásába bocsátkoznom. Az egy évnél tovább tartott árvaság, miután már Révay György b. főispánná kineveztetett, e' megyére nézve megszűnt. Kövös a' hiedelem, hogy miután 1832-ik óta, kivevén az 1838-ki félbelsőszakasztottat, tisztválasztás megyénkben nem volt, a' beiktatási ünnepélyt nyomban tisztválasztás követendi, e' szerint az eddigi politikai szélesend alkalmasint lassan lassan szünni fog 's more patrio majd mozgalommá változik. A' katolikus papok ellen lefolyt pörben sept. 23-án ítélet hozatott, mellynél fogva, addig, míg a' megye a' juniusi közgyűléskor hirdetett 's a' fölperes ügyészhez nyilatkozás-adás végett utasított leírásra és a' besztercei püspöknek oda csatolt folyamodására nézve mást valamit nem határoz, a' pörnek folyamata függőben hagyatott. — S. K.

C s a n á d b ó l. Makó, őszhó 5-kén. Sorbéli közgyűlésünk f. hó 6-kán vette kezdetét. Elnök első alispánunk megnyitó beszédében miután a' tūrhető számmal egybegyűlt KKat és RRet üdvözlötte, előbb is az eltörölt kisgyűlések következtiben megszorodott munkálatairól számolt. Ennek végeztével a' közbátorság rendkívül fölzavart állapotjára tért, előadván, miszerint nyáj és csorda többé rablás ellen biztosítva nincsenek, mit a' KK. és RR. szava és a' rabokkal telve levő tömlöcz eléggé igazlának: ez okból küldöttség neveztetett ki, melly e' tárgyban czélszerű intézkedési módot javasolván, ezt még a' folyamatban levő közgyűlésre adja be. A' javaslat eredménye lön, miszerint a' esendbiztosoknak meghagyatik, hogy ezentul katonáikkal együtt a' gyanus helyeket éjjelenként szorgosan felkutatóván, vizsgálataik sikeréről a' járásbeli szolgabírákat, ezek viszont az alispáni hivatalt azonnal értesítsék. — Ezután némely fens. kir. parancsolatok elintéztével a' mostanra kitűzött indítványok vétettek föl. Mindezek nagyobbára a' tisztválasztás körül forogának, egyike a' főispánok kinevezési 's helyettesítési joga elvételét, mások, azon alapelvnel fogva, hogy kiket a' megyei pénztár fizet, azokat a' megye választhassa is, a' főispán és tartományi biztosnak a' megye által választását tárgyalja. Mindkét indítvány, mivel illy-neműek országgyűlési intézkedés alá tartoznak, az utasítást készítő választmány-nak adattak ki, oly végre, hogy ezeket tárgyalás alá vevén, eljárásáról maga idejében jelentést tegyen. A' várnagy-kinevezetési jog a' főispáni helyettesítől, ki ezt mult tisztújítás alkalmakor minden helyes ok nélkül foglala el, 's mellynek az előtt mindig a' KK. és RR. voltak választási gyakorlatában, végzésnél fogva visszavétetett. — Az orvosok és földmérőkről tett hasonczélzatu, mint szinte a' főispáni hitformának ollyformán leendő kiigazítása feletti indítvány, hogy ezentul ne csak kirekesztőleg a' fejdelemhez, hanem egyszersmind a' nemes és törvényhez hűségre is föleskettessenek, jövő közgyűlésre jegyzetett föl. Továbbá a' vegyes házasság iránt kelt kir. parancs olvastatott fel, mellyet L. J. megyés püspök a' végre eszközölt, miszerint a' makai esperes ellen, ennek elmarasztaltával bevégzett perben az épen másnapra kitűzött végrehajtás tiltassék. A' parancsolat hosszas vita után az e' tárgyban kitűzött vegyes küldöttségnek adatott ki, eljárásáról szóló jelentése még a' közgyűlés folyamata alatt bevárta. A' végeredvény, hogy itt közbenszólólag megemlítsem, utóbb is az lett, hogy az említett törvényszék ezt az ügyfelek megvitátása alá bocsátá, az ellen és mellett felhozandó próbákból döntendő el: ha vajjon azt elfogadja é vagy sem. — Ennyi az első nap; a' többi két heti végzeményekből meg e' következő közérdekű tárgyak kiemelendők. — 1.) Fölolvastatott az országgyűlési utasítást készítő választmány a' szatmári 12 pontra beadott jelentése. — Magok az ebben kifejezett elvek üdvössége megyénk előtt sokkal elismertebb volt már, hogysen elfogadtatásuk fölött vita keletkezhetett volna. Így csupán életbe hozatalukkal együtt járó minden egyes esetre leendő pontos alkalmazásuk iránt lehetett a' kérdés. Mellyek eligazítása nagyobb részt országgyűlésre tartatván föl, mi kevés e' tekintetben tétetett, ezennel közlöm. Illyen az ősiség eltörléséről szóló 1-ső pont. Ennek általános elfogadtatása mellett az előfőségre nézve, hogy így az első szerző szándékának is lehetőleg elégtétessék, az öröklési rend meghagyatni határozatott, oly kikötéssel azonban, hogy minden majoresco szerzőnek tekintetvén, ha 1-szer vagyonát elpazarlotta vagy eladta, többé azt visszaperelnie ne lehessen. A' 3-dik pontban érdekelt tized és robot egymástól elválasztattak. A' tized kényszerítő megváltása földesur és jobbágyra kiterjesztetett, ez utóbbiaknak szabad választására hagyatván, ha földben vagy pénzben kívánják e' azt kieszközölni. A' robotnak kötelező 's csupán pénz által lehető megváltása a' földesurra szorítottatott, ez a' jobbágyoknak egyenként is megengedtetvén. Mindkét esetben a' pénzmennyiség maximuma, ugy meggyét, mint egyes községet illetőleg, a' körülményekhez illesztve törvény által leendő meghatározandó. A' 7-ik pontra nézve, hol az egyedárusság és ezéhek eltörlése indítványoztatik, a' mennyiben a' kir. haszonvételekről nem rendelkezék, ezeknek minden kárpótlék nélkül eltörlése határozatott. A' 8-ik pontban említett népnövelés javaslata olly módosítással fogadtatott el, hogy a' secularizálandó javak a' status által kezeltessenek, a' papok pedig méltóságukhoz mért illő fizetést kapjanak. — 2.) A' pályunkafőző kazánok és üstökről rendelkező 1836-ki 27 t. cz. 2-szának világosb elhatározása jövő országgyűlési utasításul följegyzetett. Oko

szolgáltató erre a nm. helytanács intézvénye, mely által azt rendeli, hogy minden, ki azokat használja, 2 ezüst ftot fizessen, 's így a törvényszék ellenértelmű ítéletét, mely csupán a kazantulajdonosokra szorítkozik, ledönté. — 3.) Nádor ö. c. k. fenségének levele, melyet a' nemzeti színházra tett országos ajánlás megyénkre eső részének hovahamarábbi behajtása iránt küldé, minthogy már e' részben a' szükséges intézkedések megtétettek, tudomásul vétetett. 4.) Pest-megyének a' vakok intézetét, 's a' középponti műgyetemet érdeklő felszólítása következtiben a' járásbeli szolgabíráknak köteletségébe tétetett, hogy amarra adakozást, emerre pedig részvényeseket gyűjteni iparkodjanak 5.) A' hajdukerületnek a' keleti anyaszentegyház szertartásos könyveinek országos költségen nyomatása iránt kelt felszólítása, pártfogoltatott. 6.) Gömörnek az egri és esztergomi érsekek főispáni hivatala érdemében küldött határozata, oly hozzáadással fogadtatott el, hogy ha e' tárgy országgyűlésen szönyegre kerülend, egy úttal az örökös főispánságok törvény által leendő eltöröltetése is sürgetessék. — A' marhahus ára 11ről 8ra, a' juhusé 6ról 4re szállítottatott. — Jövő közgyűlés határnapjául télelő 6ka tüzetett ki. —

Agárdon (Nógrádmegyében) oct. 7kén esti 7. óraker, villámlás és társa, égdörgés, miket nyárnak is diszül szolgálhatottaknak állíthatni, megelőzte után apró mogyorónyi jég esett mintegy két perczig, mit ismét villámlás és dörgés szapora esőcseppekkel kísére. (Jászágón 's Pestmegye alsó részein szintazon időben hasonló tűnemény mutatkozott.)

(Kolozs megyei közgyűlés) Mult tudósításunkat azzal végzők: „holnap meglátandjuk, mert nem sejtettük, hogy holnap'ig említésre méltó történések. De jámbor sejtelmünkben csalódtunk. A' szavazás eredményit bizonyossággal előre nem lehet ugyan látni, de a' szembetűnő tömegi erőből nem volt nehéz hozzá vetni; ez nagy mozgást idézett elő azon nap éjjelén. Szekerek robotgok szerte-szét. A' történeteket azonban éji homály fűdi, azért hallgatunk felőlök, csak a' nyilván történeteket érintve. Oct. 5kén Sóraker egybegyűl a' határozat szavai szerint a' szavazást bezárja. 9 óra utánig a' szavazás az első napi eredmény szellemében folyt; ekkor hallánk egy csoport nemességét közelgeni. választottja nevéharsogtatva. Egy órányi idő alatt mintegy 150 szótat vétetik be. Ez a' tegnapi választás eredményét egyik követre nézve megváltoztató; a' másik ellenében is egy tegnap nem hallott név kezdett hallatni, de ez nagyon kisebbszámban maradt. Meg kell itt jegyeznünk, hogy ennek ágya már az első gyűlésben meg volt vetve. Első lépés volt erre sz. bíró Gyarmati Sándornak mult számunkban írott indítványa. A' RR. erre koránsem azt határozta, hogy a' megvesztegetés szabados, mint szerteszét hirtelteni halljuk, hanem ellenkezőleg az 1833ki végzést, mint mely a' visszaélések megállítására hozott, újból megerősítették, 's csak annyit fejeztek ki egyes szónokok, hogy az elválasztó vonalt, hol a' megvesztegetés bűnül válik felrovandóvá, kijegyezni lehetlen, azonban kifejtetett az is, hogy valamint azon időpontot kijelelni nem lehet, midőn a' nap éjjellé válik, de azt midőn már éjjel van, tudni igen is lehet, úgy a' corteskedésnek is vannak esetei, midőn az tilossá válnék, 's hogy a' legszelidebb kifejezéssel éljünk, az igazság, méltányosság, szerénység 's becsületnek minden romlatlan emberi kebelbe oltott érzelmít botránkozattól a' megállításra intőleg sértenék; azért ezen eseteket Kolozs megye közgyűlése szabadosnak nem, sőt az 1833ki végzés értelmében épen büntetés alá tartozóknak határozta. Így értették 's teljesítették-e ezt a' gyűlés minden részvevő tagjai? nem akarjuk vitatni. de annyit szükségesnek vélénk kiemelni, ne hogy Kolozs megyére oly határozatot lehessen továbbra is, mint már tették, rágalmazólag fogni. mellyel homlokegyenest ellenkezőt hozott. Az ágyvetés második és teljes sikert adó intézkedése volt azon határozat, hogy a' szavazatok beszédese, akár legyenek szavazók, akár ne, másnap 10 óraig tartson. Szentiváni M. midőn ezt kimondott határozat alakjában hallá emlegettetni. nyilván kimondá, hogy ezt sem indítványoztatni, sem vitatgatni, sem határozatként kimondatni nem hallotta 's hogy ez nem csupán figyelmenlenségéből történt, tanusítja azon körülmény, hogy kik az asztalfőnek épen közelében nem ültek, az indítványról 's enunciatatásáról mit sem tudnak. Azonban ha szinte kimondva lenne is már valami határozat, joga lenne a' gyűlésnek azt újból vitatás alá venni, kivált miután így minden megvitátás sőt észrevét nélkül úgy szólva csak keresztül suhant, ez okból javasla, hogy mivel a' választást azon esetben, ha előbb is bevégezhető, éjszakára vinni át annyi, mint a' visszaéléseknek tárt kaput nyitni, minden esetre a' szavazat-szedés bevezését órához kötni vagy idővesztéssel vagy a' szavazók jog-csonkításával jár, a' szavazatszedő biztosságának adassék utasításul, hogy rögtön kezdjen a' szótatok beszédéséhez, 's mindaddig folytassa, míg szavazók lesznek jelen, midőn pedig többé szavazók nem jelentkeznek, zárja be munkájátát. Pártolá gróf Haller Sándor, mint a' dolog természetéből, a' szavazási jogból önkényt folyó, 's más megyékben is gyakorlatban levő módot. Ezen javaslat, mint már elnöki kijelentés utáni, nem fogadtatott-el, következve a' biztosság elkezdé munkájátát; délutáni öt óraker már nem volt szavazó, bár a' biztosság 6tig várakozott munkátlanul, de másnap reggelén annál több gyűlt. Ennyit az első ülésről 's eredményiről. Második ülésen hely szinén szedettek be a' szótatok. Eredményét már irtuk. Ezután felvétellett a' követi utasítvány, 's előbb egészen átolvastatott, 's mi előtt pontonkénti tárgyalás alá vétetnek, Kovács Lajos általános szellemére nézve két megjegyzést tett: 1) hogy a' törvényhozás azon módja, mely a' két magyar honban alkotványunk szellemében gyakorlatban van, miszerint utasítvány-nyal ellátott követink által gyakoroljuk törvényhozási jogunkat, két alakban szokott mutatkozni, midőn egyes egyedek felmulják belátással a' nemzetet 's az országgyűlést vezetve, irányt adnak a' nemzetnek, 's midőn a' nemzet ad irányt a' törvényhozásnak. Magyarországon az 1840diki gyűlésig az első mód divatozott. de most a' második kezd életre kapni; mert a' kor kérdései egyik országgyűléstől a' másikig közgyűléseken tárgyaltnak, kifejtetnek, 's úgy adatnak át országos szönyegre. 's ez a' nemzeti életre hasznosabb is, mert csak azon törvény számíthat sikerre, mely a' nép kebelében gyökeret vert, 's le van ugyan holt betűkben téve a' törvény lapjaira is, de le van maradandóbb élő betűkkel téve a' nemzet lelkébe. E' rendszerrel ellenkező szokás él nálunk, mert országgyűlés alatt megyei közgyűléseink nem tartatnak 's a' megyei élet úgy szólva megszűnik. Ennek megelőzésére javasla utasítványba tételni, hogy az országgyűlés folyamáról követink koronként tegyenek tudósítást, 's semmi nevezetes tárgyban, különösen semmi nemű rovatban küldők megkérdezése 's utasítása nélkül ne egyezzenek meg. 2-dik általános megjegyzése volt. hogy az utasítványban a' sérelmi kérdések elég terjedelmesen vannak ugyan kiemelve, de a' haladási kérdések úgy szólván csak érintvők, korunk pedig a' sérelmek honfias meleg pártolása mellett, méltán igényelheti, hogy a' meddő sérelmi térről menjünk át termékenyebbre: a' haladás pályájára. Erre int Magyarország példája is, hol előbb szinte sérelmek orvoslása volt fő feladat, de kevés siker mutatkozván, a' másik ultra tértek, 's ennek kevés idő óta óriási következményi látszanak. Huszár Károly figyelmezteté a' RRket, hogy a' javaslat eddig is gyakorolva volt, mert a' követeknek tudósítást kelle küldőkhez tenni, 's állandó biztosság volt kinevezve, mely azon tudósításokat át-

vizsgálván, ha szükségét látja közgyűléstartásra szólítsa fel az illető elnököt; azért szorgalmazá, hogy most is illy állandó választmány nevezessék ki. Zeyk Józse az indítvány alapokát, hogy a' megyei élet országgyűlés alatt ne szűnjék meg, pártolja, sérelmesnek vallván, hogy eddig országgyűlés alatt a' megyei gyűlések rendszeren nem tartatnak, de egyszersmind figyelmezteti a' RRket, hogy országgyűlésünkön a' követi kar nem külön áll, hanem kir. hivatalosakkal vegyesen, kik a' szönyegen forgó tárgyak elhatározásával nem várnak, míg a' követeket utasítvány-nyal latják el küldők, így sok tárgyban ha a' követ pótlóutasítványra várna, a' megye gyakran szózat nélkül hagyatnék: azért jónak véli, hogy a' követek legalább általánosságban legyenek utasítva. Szentiváni M. fejtegeté azon heterogen elemeket, mellyekből országgyűlésünk alkotva van, minélfogvást a' képviselői kar szózata egészen elmerülven a' kir. hivatalosak szózatai özőnében, soha nem tudhatni mit akar a' nemzet maga, 's az országgyűlés határozata könnyen lehetne minden inkább, mint az ország határozata. Ezen némileg azzal lenne segítve, ha minden lényeges tárgy előleg közgyűlésileg tárgyaltnak. Ez okból szükségesnek látja, hogy a' követek minden postanapon tegyenek tudósítást. még pedig nemcsak úgy hogy a' jegyzőkönyvet, irományokat elküldjék, 's legfőlebb a' történetek legszárzább vázlatát fussák át, hanem írják meg: mit tett az országgyűlés, mit tettek jelesen követeink 's mi irányra a' teendőkre nézve az országnak, hogy így a' teendőkre nézve jó előre értesítvén a' megye, midőn szükség, pótló utasítványról, eleve gondoskodhassék. Lényeges tárgyakba a' követek küldők jóváhagyása előtt ne bocsátassanak. Úgy hiszi, méltányos kívánata lehet az országnak a' kir. hivatalosi karhoz, hogy várja be a' lényegesekre nézve, a' nemzet nyilatkozását, 's ha e' méltányos kívánat ellenére is keresztül korbácsolnák a' lényeges tárgyakat, szabadkozának a' nemzet akaratjának már nemcsak elnyelése, de elnyomása ellen. 's inkább hagyják szózat nélkül a' megyét, mint azon elvet állítják fel, hogy lényeges tárgyat a' küldők akarátja kifejezése nélkül országosan el lehessen végezni. Remélhető azonban, hogy ha a' nagy Magyarországon is oly ritkán maradnak megyék pótló utasítvány hiányzása miatt szózat nélkül, a' kis Erdélyben még ritkábban fognak, csak törvényinkhez állandóan ragaszkodjunk, 's visszaéléseket ne elnéző visszaélésekkel akarjunk orvosolni. Az indítvány második ágát hasonlóan pártolja. Nem akarja ugyan vádolni Erdély mult két országgyűlését. sőt érdemelt magasztalással megadja, hogy a' mit tehetett, meglette, de ideje már egy lépéssel tovább menni, mert az ország már is zúgni kezd, hogy gyűléseinknek nem látja sikerét. Sala Elek jónak vélte. állandó biztosság helyett a' tisztségre bizatni a' követi utasítások vizsgálatát, mert megyei tisztségünk alkotványunk szelleménél fogva nem burocratiai testület, hanem a' közgyűlésnek törvényszabta rövid idő-ig kiválasztott képviselője. Az indítvány első ágára nézve elfogadtatott, 's állandó biztosság nevezetett-ki, mellyben a' tisztség tagjai is ben foglaltattak, azon kívül szabadságában áll mindenkinek benne megjelenni. 's tanácskozó szózzattal üléseiben részt venni. Második ága hasonlóan ellenzés nélkül elfogadtatván teljesítésbe vétele a' pontonkénti megállításra halasztatott. A' felett volt még kérdés, hogy szükség esetén közgyűlés-tartásra az állandó biztosság vagy a' követek szólítsák-e fel a' főispáni helyettesét? Zeyk Károly véleménye szerint határozatott, hogy midőn a' követek szükségnek látják a' felszólítást, ezek, midőn a' felállandó biztosság, az szólítsa fel. Az utasítvány pontjainak részletes orvoslása előtt b. Kemény Zsig. indítványzá, hogy a' követválasztási gyűlést megelőző évnegyedes gyűlésről, vagy ha az országgyűlés sürgetőleg hivatnék össze, rendkívül is összehívandó gyűlésről nevezessék utasítványt tervező biztosság. Haller Sándor gr. olly tágitással pártolá, hogy ne szoríttassék az országgyűlést megelőző gyűlésre, hanem még az előtt nevezessék-ki a' magyarországi megyék példájára. Az indítvány indítója azon módosításával, hogy azon biztosság akkor nevezessék-ki, midőn követink ezen országgyűlésről haza jöve tudósításukat megteendik, elfogadtatott. Ezután az utasítvány pontonként olvastatván, ottan. hola a' nyilvánosság hasznos léte tekintetéből beszédek tára és irománykönyv javasoltatik, Kovács Lajos és b. Kemény Zs. indítványozák. hogy nagyobb nyilvánosságért igyekezzenek a' követek országgyűlési hírlapot alapítani, addig is a' hazánkban jelenleg létező hírlapoknak segédkezetek nyujtani, hogy a' könyvvizsgálat vaskezétől mentől szabadabbá tételven, a' közönség igényeinek 's egy alkotványos nép érdekeinek megfelelő szabadsággal adhassa az országgyűlési közleményeket; az országgyűlés teremében más mivel népek példája szerint alkalmas hely jelöltessék-ki szerkesztők számára. Szentiváni M. azt adá hozzá, hogy ha valaki írott tudósításokat akarunk közre bocsátani, semmikép ne engedjék megátoltatni követink. Bánfi Ádám b. javasla, hogy inkább szabad sajtót szorgalmazassanak. A' két első indítvány elfogadtatott. Szentiváni fiók-indítványa az utasítás és javaslat elveibe foglaltatott vétetett. Bánfi b. indítványát pedig egy alkotványos nép született jogának tekinték és pártolák, de mivel az nagyobb kérdéseket foglal magában, az indítványt nem függeszték-fel tőle. Az oct. 6dikai ülésben, hogy a' legsürgetőbb tárgyak, millyen különösen az urbér, mellynek szükséges létét a' RR. kimondták. kapcsolatban az adóval, továbbá a' tagosztály 's ebből folyólag a' mezei rendőrség, a' katonai élelmezés, az utak jobb karba állítása 's e' végre mindenki által kiváltságai különbség nélkül fizetendő vám. végre a' tisztújítás tárgyai rendszeren biztosság nélkül még ez országgyűlés alatt tárgyalassanak. Oct. 7-re csak jegyzőkönyv-hitelesítés maradt. E. H.

(Válasz és igazítás a' Jelenkor 67. és 68dik számabeli mező-túri cikkire.) Midőn a' Jelenkor 46ik számában városi életünkben némelly vonásokat közlék, 's annak még bővebb rajzát ígérém, jól tudám, hogy darázsészekbe markolok, mert kik r o s z a t tenni nem i s z o n y o d n a k, rosznak látszani még sem akarnak, 's azért a' nyilvánosságnak halálos ellenségi; de hogy N. A. férfias védelem 's dolgot érdeklő adatok helyett, rágalom 's mendemondával (mikhez csak az folyamodik, kinek ügye roszt lábón áll) jöjjen elő, távolról sem gyanítám, még kevésbbé azt, hogy épen ő ne piruljon a' megrótt visszaéléseket a' nép szava ellenében. „Me z ő - t ú r e l l e n i v á d a k n a k“ keresztelni, ki egy minapi népgyűlésben a' számos visszaélés ellen valahára felszólalt lakosokat ezen szavaival csöndesíté: „Hagyjuk el most azokat, és személyességekre ne vetemedjünk, úgy is sok visszaélés van nálam följegyezve.“ Aljas rágalmira N. A. nak ezuttal csak azt jegyzem meg, hogy azok irásakor épen úgy feledkezett el magáról, mint akkor (hogy többet ne említsek), midőn egy szegény helybeli izraelitát, mert a' kérdezett adósságot elismerni vonakodott, vérszégis összekínzott, és hogy a' fájdalom-szülte sikoltásra összeszaladt nép előtt tettének más szint adjon, más által kínoztatta, a' szegény kintottól a' sértő iránti kiméleltségből itt helyben az orvosi vizsgálat is megtagadtatván. Ki illyesre vetemülni az igazság házában nem iszonyodik, csuda-é, ha a' nyilvánosság ellen halálig küzd? Bárha a' dolgot illetőleg is N. A. hoszszas beszédjével nem mást, mint csak azt mutatá meg, miként nincs olly igaztalan ügy, melly mellett szót váltani nem lehetne, de minthogy városunk állását hamis színnel épen az festi, kit a' nép igazság-örnek állított elő 's vélt lenni, és a' ki jelen tette által adott

hite ellenére még a jövődöbeli javítás reményétől is meg akarja városunkat fosztani, beszéde némely pontjait lehetetlen érintés nélkül hagynom, minden esetre adott szavam szerint polgári ügyeink és gazdálkodásunk kezelését röviden előre bocsátván. — A' m. t. tanács, mellynek 12 tagja, a' földesuri hatóság szerint alsó és felsőre oszló város részéről egyenlő számmal választatik, első bírása a' népnek mindennemű ügyeiben 's vásárok alkalmikor közülök rendeltetnek a' vásárbírák is. Jelenleg milly gyöngeség 's lelki leveretés bélyegzi a' tanácsot, mutatja az, hogy két év előtt bíróválasztáskor a' felső része 6 eskütt a' földes uraság által bíróságra érdemtelennel nyilváníttván arra épen nem is jelöltetett ki. Általában a' nép a' tanács iránt, kivevén 2 — 3 közelebb választott tagját, bizodalommal nincs, sok oknál fogva nem is lehet. A' tanács illy gyönges állásának fő oka, mert vagyonsb, értelmesb része a' népnek, a' bíró és eskütt választásán ez időig megjelenni nem szokott. — A' kevés számmal és leginkább vagyontalanok közül megjelentekre levén a' tan. választás hagyatva, ezek nem az érdemesre, hanem a' nekik inkább hizelgőkre adják szavukat. Nagy feladat ugyan városunk jelen állásában szilárd állású tanács választása, de nem lehetetlen, csak hogy a' tehetőslakosok ne vegyék olly hideg közönyösséggel, mint eddig, a' tanácsválasztást, hanem mint a' városra nézve legfontosb eseményt tekintve, azon megjelenni és szavokat minden tartózkodás, mellékes tekintet 's félelem nélkül — mert el mult már a' rettegés ideje — az érdemesre lelkesebbre adni el ne mulasszák. A' tanácsban nem ülven egy is törvényben csak kissé jártas egyed, az ítélethozás egészen a' jegyzőkre van hagyatva, 's tán sehol olly nagy befolyást községi igazgatásban jegyzők nem gyakorlanak mint Túron és ezért szólal olly kemény hangon fel N. A. jegyzőnk, mert azt hiszi, hogy szava a' nagy közönség előtt is olly nyomos, mint a' t. városi háznál, 's annak ugy fog hitelt adni — akár igaz akár sem — mindenki, mint ott. Három jegyzőnk közül a' két nagyobb fizetésű részt vesz az igazgatásban, a' 3dik kisebb fizetésű csak a' teher nagyobb része viselésében 's közülök csak N. A. bir ügyvédi oklevéllel, ki is annál fogvást a' többek felett sokkal magosb állásba helyezkedett. Illy gyönges vállalon feküvén népes városunk sorsa, csuda é, ha egy két egyed önkénye határoz, a' tanács pedig mozgony, mellyet tetszésök szerint ide vagy oda hajthatnak. Városi gazdálkodásunkat mi illeti, azonkívül mit a' lakosok az adón felül köz. szükségre évenként fizetnek, a' városnak szép jövedelme, mellyet vásár, jelenleg még, hid, koresmáltatás, sóarulás és szántóföldeiből veszen be; de hogy mind ez mennyire nem kimélve kezeltetik, az is tanúsítja, hogy egy jegyzői lak építetésire (mellyre ugyan szükség épen nem volt) a' város négy év előtt hat ezer forintot kamatra vett föl 's azt csak most nagy bajjal tudta visszafizetni, ámbár a' község használatában ezer holdat meghaladó föld van, ebből annyi természetményt sem mutathat, mellyel katonai tartozását évenként fődözhetné, hanem a' lakosok adójokon felül fizetnek annak megszerzésére 's jelenleg 300 köböl buzát kell készpénzen vásárolni. Kiáltó bizonyosság a' közjövedelem rossz kezelésire különösen az, hogy noha ágybér (évenként egy pozs. mérő élet, és 30 kr.) három ezeret meghaladt pár fizet, mégis egyházunkat adósság terheli, ámbár a' közelebbi évben egy lyányiskola a' nép adakozásából épült fel. Azon fizetésre ugyan az mondatik, hogy azt csak tartozásnak fizetni a' lakosok, de nem fizetik; ha ez így van, akkor azon hanyagság és rossz rendszer menthetetlen, mellyel az kezeltetik, ha pedig befizetik, rossz gazdálkodást tanusít. A' város jövedelmét több egyed kezeli, a' bíró és második bíró a' közjövedelemet, a' közföldek két gazda ügyelése alatt vannak, az adót és uri haszonbért két adószedő kezeli, hogy azért a' közjövedelem állását tudni lehessen, szükség volna, hogy a' számadók az év végén egy időben adjanak számot, de ez sok idő mulva és külön külön történik, és ez okozza ezen többfelé ágazó pénztárak összezavarodását. A' számadás, mint az egyik vagy másik jegyző összeüti, néhány egyed előtt hirtelen felolvastatik, és az többé vizsgálat alá nem jő, valamint minden bevétel és kiadás minden ellenőrség nélkül történik, ugy a' számadásokra semmi nehézség vagy észrevétel nem tétetik, melly vagy azt mutatja, hogy városunkban a' közvagyont példátlan hűséggel kezeltetik, vagy miénkhez hasonló rendetlen és tökéletlen számadás nem találtatik. Azon hanyagság, mellyel jegyzőink hivatalaikat viszik, menthetetlen, lépjen bárki községünk házába, ott hivatalos leveleket, folyamodásokat, mellyeket soha jegyzőkönyvbe nem iktatnak, elszórva v. szagatva talál, olly rendes jegyzőkönyvek, millyenekkel több század óta fenálló városunknak birnia kellene, nincsenek is, levéltárunkat, néhány adószedési, körlevél és eladott marhákrol szóló jegyzések, 's a' megyei törvényszékről visszajött néhány libellaticus per képezik; állításom igazolni fogja, kinek a' t. városi háznál megfordulni 's üres levéltárunkba pillantani alkalma volt. Mi végre N. A. némely pontjait illeti, iskolánkra nézve, az általa dicsért új tanítónk iskolájának vizsgálata minap legrosszszabui ütött ki (?) 's a' szülékben újabb bánatot szült. A' kath. iskolában közvizsgálat csak ez idén tartatott, melly alkalommal a' növendékekhez intézett kemény hangulatját lelkész urnak lehetlen helyesleni, ki élesztő atyai serkentés helyett általános dorgáló szavaival inkább visszazarenté, mintszorgalomra buzdítá az illy alkalomra először megjelent kisdedeket. Nem állítam én, hogy a' t. városi adóját nem fizeti be, hanem hogy a' befizetett mennyiség rosszul kezeltetik, mit tanusít az, hogy mostani bíránk két év előtti bíróságában 183% ében a' vendégekre tett költség (noha vendégek, kivált megyei tiszteink ritkábban jelennek meg köztünk, mint ohajtanók) 500 elegendes, vagy is név nélküli költség 1500. ezüst ftot tett, és egy más pénztárból tisztán borért 252 vft fizettetett. Akár maga részére fordítsa a' közpénzt a' számadó, akár illy helytelen kiadásokra, a' népre egyenlőn káros, hátha minden számadás minden pontjait szoros vizsgálat alá vesszük és nem helyes cassája, mint azt N. A. különböztetni akarja, mert az mindegyik helyes és akár egyenesen az adóból akár más jövedelemből folyjon össze, egyenlőn a' népé, és ki azt kezeli, egyenlő számadással tartozik, és ezek közül egyből sem szabad senkinek kikölcsönzeni. N. A. a' városnak megkimélt tőkét emlegeti, miről senki semmit nem tud; de hogy nincs, onnan világos,

mert közszükségre épen e' közelebbi években kamatra kölcsönvett a' város; azon számítása azért N. A. nak, melly szerint 100 év mulva 800 ezer ft tőkét jósol M. Túrnak, hasonló azon együgyü aszszonyéhoz, ki vett tyukja hasznából nagy sommát reménylett nyerhetni, azonban tyukját 's vele reményit véletlen eset agyon üte, így jártunk már mi több szép reményünkkel. Mi nemcsak kimélést, de rendszeres számadást sem mutathatunk fel. — Az eladott telkektől fizettetni szokott csekélységet ez ideig tüzi-pénztár- alapításra hallottuk fizetni és csak N. A. tól halljuk, hogy az magtáralapításra kereszteltetett; de az olly kevés, hogy általa sem egyik sem másik célt nem érhetni el. Hogy a' katonabeszállítás és élelmezésre csak kevés gond is fordítottatik, nemcsak nem bizonyítá N. A. sőt ellenkezőt tanusít, állítván, hogy annak tettegi valósitása lehetetlen, pedig hogy ki ki tehetségihez képest teljesitse e' terhet, és a' földes gazda attól ok nélkül szegényebb lakostársá terheltesével ne mentessék föl, nem lehetetlen, csak hogy ha ezt akarjuk eszközteni, jegyzőinknek és előljáróinknak kissé több dolguk lenne, mint eddig. A' községek eselédei a' község melletti szolgáltatást ország-szerte fizetés nélkül teljesítik, adójok elengedtetése mellett, és midőn N. A. a' mieinknek megjutalmaztatását emlegeti, önkényt önzökké kívánja tenni azon lfjainkat, kikről azt hittük, hogy rájuk nézve már csak az is nagy szerencse, ha szolgáltatjuk ideje alatt egy kis simaságot, emberekkel bánást és közjó iránti buzgalmat nyernek, hogy belőlök idővel ügyes és hasznos előljárók legyenek. Hogy P. F. ur háza telkét maga kárával 's a' község hasznával vette meg, semmi nem tanusítja, de hogy lerovására fizetése szolgált, azt adószedőink bizonyítják, mint azt is hogy hat év alatt belőle igen keveset rótt le. Végre mi ellenem lövellett nyilait illeti N. A. nak, én érzem, hogy szülőföldemnek hasznót tettem, és hogy ez iránt földieim N. A. sal irántam ellenkezően éreznek, tegyen ő olly hasznót városunknak miut én, az ő érdemét én olly mértékben fogom emelni, mint ő az enyimet kicsinyíteni erőködött. Addig is, mig máskor találkozhatnánk, azt sugom neki, hogy minden ijesztése daczára is, mert szalmazsáktól nem ijedek meg, bárki újának községünkre nézve káros tettét szigoruan, de igazságosan megróni, magamat mindenkor kötelesnek fogom érzeni. Mező- Túron sept. 22kén. Bálhori Gábor m. k.

(Jámber ohajtások a' népjegyzők számára.) Ha jelenkorunk szellemét jól megvizsgáljuk, nincs kebel melly hazánk előrehaladtát részvétlenül nézhetné el, meri tekintsük bár mult viharos századinknak minduntalan veszélyt lehelő akármelly szakát is, minden esetre tapasztalni fogjuk mind azokat, mellyek azon korban hazánkat végpusztulással fenyegető mind belső, mind külső véres harcok, egyenlenségek 's vallásbeli czivódások elmúltával annak borús egét derüre változtatják, tapasztalni fogjuk mindazokat, mellyeket hazánk java előmozdításában fáradozók sokszor saját kárukkal is olly nagy lelki áldozatok kivetkezében intézetek jöttek létre, tőkék alapultak a' szenvedő emberiség javára, a' pórnép is az eddigi szolgálai járom alól fölmentetve korunk szelleméhez illő sorsba, és szabadságba helyeztetett; de a' mennyiben az utóbbiak felszabadítottak, annyiban a' szegény, népjegyzők azoknak kényök szerint kormányozható jármuk alá vannak vettelve: — ámbár az 1836ik évi 9ik törvényezikk ezt mondja: „Jegyzőt pedig, ki jó erkölcséről, és ügyességéről ismeretes, a' földesurak jóváhagyása mellett az illető község szabadon fogad 's másutt ismét „a' jegyzők pedig vétéségökhöz képest vagy más szükség ugy kívánván a' szerződési idő lefolyta előtt is a' földesur előre tndtával a' községek által szolgálataikból elbocsáttathatnak“, még is a' nép nyert szabadságánál fogva jegyzőjét fogadott béresként szolgálának tekintvén, más tárgy elleni felbőszült dühe kitörésének, 's lecsillapításának veszi eszközeül; — sőt a' mi több, minden egyes gazda magát jegyzője részire kegyelemkenyér adójának tekintti, attól a' süvegeveli tiszteltetést mint képzelt fölébbvalója igen megkívánja, ha pedig ezt tenni elmulasztaná, egyebet mit von magára a' szegény jegyző, mint gyűlölséget, és haragot, mellyből az ered, hogy minden csekélységben hibát találva azt olly nagygyá teszi, mintha tudja isten a' által a' község melly nagy megkárosítást kénytelenítettnek szenvedni, pedig a' szegény jegyző, ki községe javára hitét 's becsületét tette le, nem hogy annak károsítása, hanem mint tőle kitelhető, java előmozdításában nem csekély fáradsággal, sőt egészsége megromlásával is iparkodni törekszik, de mindezeket a' nép el-mellözve egyedül a' magában képzel, 's olly nagygyá lármázott alaptalan kűtfőből koholt hibánál rendületlenül állva jegyzőjének hivatalátoli megfosztatását kívánja, melly ha az illető földesurak közbenjöttével nem sikerülhetne is, elég a' szegény becsületérző erényes jegyzőt a' mindennapi gúnyolások által hivataláról fajdalommal lemondásra készíteni, 's akkor tapasztalja csak, hogy az indulat tolongó ártjai, 's a' földi élet esalóka fénye ébreszti már a' népben is a' hiú 's elérhetetlen vágyokat 's fájlalja, hogy azon néptől, mellynek javára esküvék, olly háladalatul megvettetik, átkozza azon órát, mellyben jegyzői hivatal nyertesért esdek-lés ötlék eszébe, átkozza azon órát, mellyben hitét letevé, smint Kecsés Laj. mondja, „örökké bánja, hogy jegyzővé leti“, 's így gyermekét veszi csak karjára, 's édes atyai szívet teherként nyomó bús érzelmek által szeméiből kisajtolta fájdalomkönyüi annak gyenge arcát áztatván, vándorbotjával, mint legnagyobb szükségben hű segédjével, magát támogatva, bánatos szívvél tova hagyja a' hálátlan falut, ezentúl részére örökre bezárandót; illy elhagyatott sorsban tengődnek a' népjegyzők kitétetve a' nép felzúdult dühének. A' felhozott törv. czikk azt tartja ugyan, hogy a' földesurak jóváhagyása mellett fogadtatik, 's ugyan-annak előre tudtával bocsáttatik el idő közben a' jegyző; már most gyenge belátásom szerint azt kérdem: vajjon az olly földesur, kinek helybenhagyatával választott meg a' jegyző, ha a' nép jegyzője ellen igaztalanul kitört haragjában házánál megjelenik 's annak hivatalátoli megfosztatásában egyezését jelenteni kívánván, indulatossága ellenállhatlanná leszen, avatkozik é egy maga ezen bajos ügy elintézésébe? úgy vélem mintsem hogy ő ellene forduljon a' dühösség fulánkja, bár akaratlan a' jegyzőnek hivatalátoli megfosztatásában talán egyezését is nyilvánítná, vagy ha nem, de legalább ked-

vező biztatással bocsátná el magát a' dühösségtől elvakított népet, mely elég alkalmat nyújtandna további izetlenségekre. A' jegyzőség bármily szempontból tekintsük is, igen bajos, 's terhes hivatal, mivel jegyzőtől, — kire minden felől legtöbb figyelem fordítottik, és ügyességétől nemcsak helységeben függ a' nép kormányzata, hanem az olly mezővárosokban is, hol bár rendezett tanács létezik, de annak e' részbeni gyakorlatlansága miatt legnagyobb terhet, a' köz igazgatást a' jegyző kénytelen vinni, megkivántatik a' már többször idézett tör. czikk értelméhez képest is, hogy ügyes, erényes, józan, mértékletes 's igaz lelkű férfi legyen, ne hogy ezen tulajdonok hiányozván, a' nép bizodalma benne csökkenjen; de tartózkodnia is kell hogy észre ne vétesse vele az illető földesur iránt viseltető tisztelet's engedelmisségét, ellenkezőleg elég ok lenne ez is ellene az egész népnek földesúrral alattomos egyetértés gyanújából eredt haragját magára venni, mi szerint egyik barát barátjához, sógorához, onnan szomszédjához 's komájához megy őket ellene felbuzdítani, 's így öszszecsatlakozván a' pinczegádorban néhány akós boros hordó mellett, annak szeszestartalmától még jobban zúszítva, koholják a' szegény jegyző elleni határozatokat, 's végzést hoznak, mellynél fogva az ártatlan jegyző hivatalától helyes ok nélkül is fosztassék meg; — vagy pedig, ha a' nép egyébként művelt, 's erényteljes jegyzőjében nem gáncoskodhatik, egy a' lakosság közül magához hasonlóknak az adó-könyvecskéjükben kivetett adót egyszerű belátása szerint vizsgálgatja, 's általa föl nem ért, 's nem is az ő fogalmához illő hibát találva, vagy inkább azzá bémálva, p. o. a' jószágok legelése után kivetett adót, vagy a' házi költségek sokaságát neheztelvén, jegyzőjére különféle becsületsértő beszédeket hirtel, mely miatt bizodalma nemcsak a' nép előtt, de az ő főlebbvalója előtt is kisebbitve, gyanúba vonja, holott a' jószág legelése után kivetett adót a' jegyző nem magától, hanem a' megye által kiadott kulcs szerint, a' házi költséget pedig az illető földesurak közölte veti ki, de mind ezeket hijában magyarázza a' már maga hiedelmében megátalkodott népnek, hijában igyekezik a' dolog voltáról meggyőzni, és felvilágosítani, reá sem ügyel az, hanem az előbbi gyanúból eredt hibás föltételénél válhatlanul megmarad. — Mindezekre nézve igen ohajtható volna, hogy a' jegyzők, kik mindekkorig elhagyatva levén közvélemény szerint aljas egyedeknek tartattak, több nemeslelkű hazafiak pártolásánál fogva a' népek fölöttük kényúrkénti uralkodása, 's hatalmaskodása alól felmentetvén, kedvezőbb, 's korunk szelleméhez illő helyezettésbe tétetnének, nem értem függetlenül, de iga alatt se nyögjenek; hanem minden jegyzőt, ki azon hivatalra alkalmasnak találattik, a' kegyelmében ingadozó nép ne a' maga kénye szerint válaszssa, sőt inkább az illető vármegye által határozassék el annak hivatalba helyezettése, 's ugyanannak végzéséből vétségéhez képest bűnhődjék, vagy ha magát arra érdemesíti, törvényes megítélés után hivatalától is fosztassék meg. Végül az olly községeknél divatozó szokás következtében, hol a' jegyző azon terhes hivatalban igen csekély fizetésért, mellyből napra csak alig tenghet, évekig fáradoz, czélszerűnek vélhetni, ha a' jegyző számára a' megyék által bizonyos 's olly fizetés rendeltenék, mellyből ő rendesen sorsához illőleg évenként élélhetne, holta után pedig hivatala által szerzett vagyónkájából elhagyott árvái 's özvegye tiszt. élvén, ne kénytelenítettének, mint, tömérdek példák, mellyeket itt elő is hozhatnék, tanusítják, legsanyarúbb sorsra, t. i. koldúsbotra jutni! — így ha a' megyék pártfogásuk által, mik a' népjegyzőknek mint közigazgatás hű szolgálinak részint tapasztalt hasznukat, részint, a' mi legfájdalmas! elhagyott sorukat méltó tekintetbe véve atyailag szívükön hordozzák, következő országgyűlésen más, 's a' népjegyzők részire kedvezőbb törv. czikk alkottatnék, elérnök azon üdvös czélt, mellynek elnyerhetéseért sok erényes érzékeny kebel hevüle, és szív mélyéből az éghez intézett fohások közt könyes szemekkel hálaérzetül áldást ohajtnának mind azokra, kik részökre olly nagylelkűen kedvező törv. alkotának, mind pedig virágzó hazánkra, mellynek anyai keblében tápláltatván, a' már elöttek becsesb élet boldogságának örömeit élvezetnék. Izsákról, Jozgics János.

Anglia.

(O' Connell nyilatkozata Shrewsbury gr. ellen. Elegy.) London, oct. 2kán: O' Connell sűrűn tartja repeal-gyűléseit Dublinban, 's az utóbbiak egyikében Shrewsbury gr. ellen, ki igazgatását külön röpiratban gáncsolá, többi közt így nyilatkozott: „Egy ns gróf, egy Talbot, legujabban megtámadást intézett ellenem, 's O' Connor és a' toryk mellett nyilatkozott. Am tetézzenek engem bizvást bántalmakkal Irland ellenségei, mert mihelyt ezt tenni megszűnnek, azonnal fölsóleggé válik Irland ellenében szolgálati buzgalom. Shrewsbury röpiratát eddig még csak londoni lapokban kijött mutatóványokból ismerem, 's azért ezuttal részletesh taglalás helyett még csak ezt jegyezhetem meg: Shrewsbury gr. azt látsszik hinni, miszerint sérelmet kimutatni vagy okozni mindegy, 's hogy Irland népe nem tudná, milly rosszul kormányoztatik, ha azt tölem nem hallaná. (Halljuk) Shrewsbury lord mind azzal, mit grófi tollával irt, mert grófi tollak rendesen rosszabbul szoktak a' polgáriaknál írni, (kaczaj) nehezen fog nagy hatást eszközölni Irlandban a' mostani ministerség javára; ámde én némi hálátlanságot lobbanthatnék a' ns gróf szemére, mert nélkülem, és e' terem nélkül (O'Connell rendesen a' dublini gabonacsarnokban tartja gyűléseit, hol a' katolikusok fölszabadíttatását is olly erőteljesen sürgeté) egy Shrewsbury gr. sem ülne most felsóházban, sőt saját házában még csak hatósági tisztséget sem viselhetne. (Halljuk! és tetszés.) Őszintén szólva, én az angol katolikusokat mindenkor megvetésre méltóknak találtam. Midőn a' spanyol Mária idejében kezökben volt a' hatalom, akkor annyi protestantst pörkölték meg szentelt máglyáikon, mennyit csak hatalmukba kerithettek; az irlandi katolikusok ellenben háromszor voltak már polezcon a' reformatio óta, 's vallás-különség miatt soha senkit nem üldöztek.

(Halljuk!) 'S mégis az irlandiaknak kell bűnhődni azon vakbuzgalom-szülte kicsepangások miatt, miket az angol katolikusok követtek el. Jövő hétfőn fölfogom itt olvasni Shrewsburyhez intézett válaszatot; illedékes hangon szándékom ugyan abban nyilatkozni, de még csak körömfeketényit sem fogok neki engedni. E' tette által két szék közt földre csöppent a' ns gróf, 's ez állapot kellemetlenségit alkalmasint érzi is már, mert a' M. Herald, a' toryk e' kolompos lapja, egyenesen őrgöngy papistának nevezte őt. (Halljuk! és kaczaj.) — Kanada folyvást nyugott. — Kent hgnő tegnap Ostendéből Woolwichba érkezett, 's rövid mulatás után Windsorba kocsizott. A' parlament szokás ellen most még szombaton is öszszegyül, hogy a' közlegő elhalasztásig legszükségeseb ügyeit bevégezhesse. — Oct. 6kán titkos tanácsülés leend Windsor palotában, hol a' parlamenti üléseket elhalasztó trónbeszéd tervezete fog vitatás alá vetetni. — A' parisi követségre Cowley l. Wellington hg ötödik öcsesét szándékozik a' kormány kinevezni; az ausztriai udvarnál pedig Gordon R., Aberdeen gr. testvére fog megbízatni. —

Franciaország.

Ujabb elfogatások. Elegy.) Paris, oct. 1sején: „Tegnap a' parisi rendőrség ismét egy férfit fogott el, ki az utóbbi zavargások alatt mint legmunkásb kolompos tünteté ki magát. Megmotoztatván őt, golyóval töltött két pisztolyt 's löport találtak nála. Neve Poidin Antal, születésre nézve parisi, hol mint kereskedő legény szolgált. Vallomása szerint pisztolyait azok ellen akará használni, kik őt elfogni szándékoztak, de ebben még elég jókor meggátoltatt. Brüsszelben két egyedet fogott el a' kormány, kik szinte kitünőbb munkás részt vettek az utóbbi zavargásokban; az egyik Dandrieux Fridrik Cambrayból, 28 éves; a' másik pedig Gigot Adolf Parisból, 30 éves. E' kettő, mint mondják a' hg elleni lövésről is tudott. Azon 3 férfi, kiket Quénisset közvetlen bűnöstársainak vallott, makacsul tagadja vádjait. A' király hamarabb elhagyja Compiègnét, mint eleinte szándékozott, mit gyöngye egészségi állapotjának tulajdonitnak. Szemtanuk állítása szerint Lajos Fülöp igen kedvetlen, 's olly rekedt, hogy csak nagy megerőtétessel 's alig érthetőleg tud beszélni. — A' francia-belga kereskedési szerződés nem igen halad, 's általányosan hiszik, hogy az iránta támasztott közvárhozásnak koránsem fog megfelelni. — Az angliai török követ, Schekib e' fendi Konstantinápolyból Parisba érkezett. — A' diplomatai karban nagy változások fognak történni; mikről azonban még semmi körülményeseb részleteket nem tudhatni. — Thiers már visszaérkezett Parisba, 's legott Napoleon történeti kiadását szándékozik megkezdeni. Utazása sikeréről igen ovakodva nyilatkozik, mi azt látszik tanusítani, hogy nem csupán Napoleon harcztéreit akará ez uttal megsemlélni, hanem egyszersmind kipuhatolni törekedett a' német tartományokban uralkodó elvek 's vélemények hévfokát. —

K h i n a .

(Ütközet Kantonnál, mellyet a' khinaiak jun. 5kén hagytak el.) Paris oct. 5. A' sept. 30kán Maltába érkezett indiai posta roppant fontosságu híreket hozott Khinabul. Az angolok maj. 23 — 27ig Kanton bástyáit ostromolták 's a' khinaiak a' megrohanás pillanatában feladták magokat. Hat millió dollárt fizetnek az angoloknak. A' tatár őrség jun. 5kén hagyá el Kanton. Az angolok Hongkongba visszatértek. — Alexandriából sept. 26rul köv. irnak: Kanton jun. 19. Majus elején a' khinaiak nagy védő és támadó készüléteket tettek; többek közt sok dereglyét építettek, mellyeket gyujtóhajók gyanánt az angol hajóhad fölégetésére akartak fordítani. Maj. 21kén Elliot minden angolt és idegent felsólitott a' város elhagyására, 25kén napszállatkor az angol parancsnok minden készüléteket megtön a' támadás elkezdésire. De a' megszeppent khinaiak alkudozásba bocsátokztak, 's az angol parancsnok és császári biztosok közt köv. szerződés állapítottak meg: 1. czikk. A' három császári biztos 's minden erősítő csapat a' tartományi katonaság kivételével elhagyja Kanton, és 60 angol mföldnyire vonul vissza. Ennek hat nap alatt meg kell történni. 2dik czikk. A' khinai kormány 6 millió tallért fizet az angol koronának. E' fizetésnek maj. 27től számítandó egy hét alatt meg kell történni. Az első milliót 24 óra alatt ki kell fizetni. 3dik czikk. Az angol csapatok azon állásban maradnak, mellyben vannak, de fogadják, hogy minden további hadi hódítástul tartózkodnak. Ha a' 6 milliót a' kiszabott idő alatt meg nem fizetik, az 7, aztán 8 millióra emelkedik, és maj. 27től számítva 20 nap mulva 9 millióra. Egyébiránt e' jelen szerződés aláírása után minden khinai naszádot visszaadnak, de azok fegyverzetlen maradnak. 4dik czikk. Az ügyvivőségnek a' khinaiak pusztítása által okozott kára, mint szinté a' khinaiak által 1839ben elrombolt Bebbamo spanyol hajó ára hat hét alatt visszapótolattik. 5. czikk. A' Wangshin, egyetértvén a' három csász. biztossal, az elköltöző csapatok fővezérével, a' helytartóval, és Kanton város igazgatójával, kötelezi magát, hogy az angol hajóhad parancsnokával mihelyt a' felhatalmazást megkapja, alkudozásba ereszkedik. Kelt maj. 26kán 's aláíratott 27kén. Jun. 5kén Elliot hirdétvényt bocsátott ki, mellyben jelenté, hogy Kanton el van hagyva, az öt millió megfizetve 's a' hátralevő iránt kezesség adva. Néhány nap mulva azonban, hihetőleg felsóbb utasítás következtében, a' khinai hatóságok változtatták viseletöket, 's Elliot ismét új hirdétvényt bocsátott ki, intvén földieit, hogy a' vizen többé ninesenek bátorságban, mivel a' khinaiak ujra naszádot kezdének építeni, mellyeket bizonyosan gyujtókul használnának, 's ujra erőségitéshez is fogtak. Így álltak a' dolgok a' posta indultakor. Az angolok ninesenek megeléguvle Elliot parancsnokkal, mivel akkor, midőn ura lehetett volna Kantonnak, szerződést kötött. — Magányos levelek szerint az alkudozás félben szakadt 's egy ütközet is volt, mellyben 2000 khinai maradt halva, de ez még valósulásra vár. —

Dunavizállás: october 15ikén 5' 2" 7''' a' zerus feltt. —